



# Тема уроку: «Складні випадки написання географічних назв»

СУХОДІЛ ТА СВІТОВОГО ОКЕАНУ



# Повідомлення теми, мети, завдань уроку. Мотивація навчальної діяльності

## Проблемні запитання

- Чому по-різному пишуть частини назв міст Тернопі<sup>ль</sup> і Мелітопо<sup>ль</sup>?
- Чому після **ц** пишуть різні голосні в географічних назвах Сицилія й Греція?
- Чому в одних назвах після приголосного перед **я, ю, є** стоїть апостроф (В'язники, Ак'яр, Амудар'я, Гур'єв), а в інших Вязьма, Кяхта, Крюково, Рязань — ні?

# Закріплення вивченого матеріалу

## Українські географічні назви

Українські географічні назви на письмі треба передавати відповідно до вимови за нормами українського правопису: *Бердичів, Дністер, Ковель, Кривий Ріг, Старобільськ.*

У назвах українських міст частина складного слова **-піль** є формою слова «поле» (Бориспіль, Тернопіль, Ольгопіль), а **-поль** утворено від грецького polis — «місто» (Маріуполь, Мелітополь, Нікополь, Севастополь).

# Іншомовні географічні назви

1. Іншомовні географічні назви зберігають подвоєні приголосні: *Голландія, Марокко, Апенніти*

## Тренувальна вправа

Запишіть слова у дві колонки: 1) з подвоєними літерами на місці крапок; 2) без подвоєних літер на місці крапок

Калькут..а, Мал..ага, Абу – Даб..і, От..ава,  
Хошим..ін, Рот..ердам, Ас..тана, Бахчис..арай,  
Андор..а, Хірос..іма, Анкар..а, Ріо - де – Жан..ейро,  
Амстердам.., Ніц..а, Ток..іо, Афін..и.

# Іншомовні (неслов'янські) географічні назви

2. Залежно від позиції та вимови в українській мові **і, у (ігрек)** передають літерами **і, ї, и**.

Літеру **ї** пишуть після голосного: Ізраїль, Каїр.

Літеру **и** пишуть:

- у назвах на **-ика, -ида**: Африка, Флорида;
- після **ж, ч, ш, щ, ц** перед приголосним: Вірджинія, Сан – Франциско, Чилі;
- у буквосполученні **-ри** перед приголосним: Мадрид, Крит;
- після **д, т**: Сардинія, Ватикан, Палестина.

Масштаб 1:20 000 000

Літеру **і** пишуть:

- після приголосного перед голосним та **я, ю, є, й**: Греція, Дієго – Гарсія;
- після приголосних і в кінці слова: Лісабон, Міссісіпі.

## Тренувальна вправа

Запишіть слова, уставивши на місці крапок літери **и, і, ї**.

Єг..пет, Г..бралтар, Тун..с, Мавр..танія,  
Кута..сі, Кр..т, Батум.., Йоркш..р, Балт..ка,  
Атлант..да, С..дней, Мекс..ка, Венец..я, Ізма..л,  
Ч..каго, В..рдж..нія, Ізра..ль, Ч..лі, Л..сабон,  
Гельс..нк.., Н..цца.

# Правопис складних і складених географічних назв

## Окремо

- прикм.+ імен:  
Біла Церква,  
Західна Європа;
- географ. назви +  
родове поняття:  
Кавказький  
хребет, Фінська  
затока ;
- імен. + порядк.  
числівник:  
Залісся Перше,  
Гільча Друга

## Разом

- поєднання імен.,  
прикм., числівн. з  
іменником за  
допомогою  
сполучного звука:  
Семигори, Білопілля;
- дієсл. + іменник:  
Вернигородок,  
Гуляйполе;
- назва + частина -піль,  
-град, -город, -поль, -  
-бург, -ленд, -шир

## З дефісом

- імен. + імен. або прикм.  
+ імен. : Кам'янець –  
Подільський, Глинськ –  
Загора;
- поєдн – ня двох імен  
або ім'я + прізвище:  
Івано– Франківськ,  
Михайло–Коцюбинське;
- назва + перша частина  
вест-, іст-, нью-, сан-,  
санти-, санкт-, сент -.

# Написання іншомовних географічних назв

**Апостроф ставлять** за правилами української мови

*Лор'ян, П'яченца, Дем'янськ, Прокоп'євськ, Амудар'я*

**Апостроф не ставлять**, якщо *я, ю* позначають сполучення пом'якшеного приголосного з [а], [у]

*Вюртемберг, Вязьма, Крюково, Рязань*

## Тренувальна вправа

Перепишіть, уставляючи пропущені літери або апостроф.

П..ємонт, В..єтнам, Кал..ярі, Скоп..є,  
Кордил..єри, Севіл..я, Ф..єзоле, П..яченца, Рив..єра,  
М..юнхен, П..ємонт, Хан..я, Верв..є.

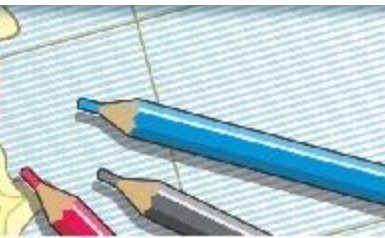
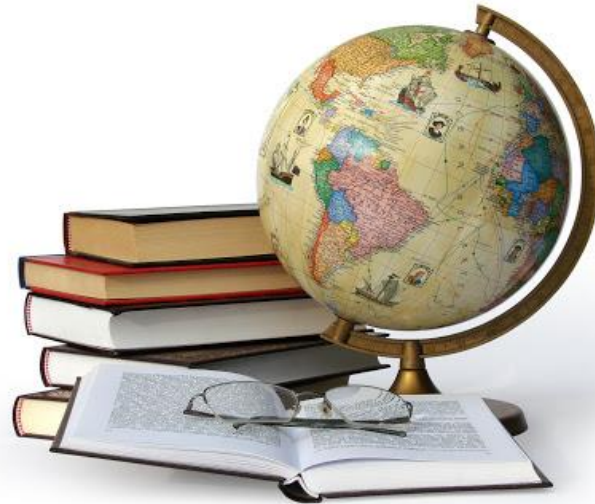
Масштаб 1:20 000 000



# СИСТЕМАТИЗАЦІЯ Й УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО

А зараз ми перевіримо наскільки ви добре засвоїли матеріал. Перейдемо за посиланням і виконаймо інтерактивну вправу

<https://learningapps.org/display?v=pw8z79j1319>



## Домашнє завдання:

- Виконати вправу 2 на сторінці 140 за підручником

<https://pidruchnyk.com.ua/1168-ukrainska-mova-10-klas-avramenko.html>

